

FOLKLOR U ILINDENU

Folklor u Ilindenu djeluje od samog osnivanja a u 1. monografiji MKD Ilinden 1991 – 2006, se prve fotografije pojavljuju iz 1996. godine kad se slavio Ilinden u Samoboru. Folklornu grupu predvodila je Gordana Krstevska a aktivni igraorci su bili: Ivan Karanfilovski, Kire Markovski, Sando Zafirov, Vaska Livajić, Donka Tomljenović, Ilinka Tančeva te je na gajdi svirao Kirilo Trajkovski.

Na Izvanrednoj skupštini 1997. godine (zbog izmjene Zakona) folklorna skupina nastupa u proširenom sastavu sa gajdadžijom Kirilom Trajkovskim i gitaristom Deanom Bogić. Osim gore navedenih igraorki, nastupale su i Stojanka Ivšić, Frosina Marjanović, Elena Hristodulova, Lidija Božić, sestre Biljana i Sofija Jakopović.

Slijedeće godine nastupa se i na prvoj Etno smotri Grada Rijeke pod nazivom "Bogatstvo je živjeti u zajedništvu" koja je održana u Zajednici Talijana u Rijeci. Skupini su se pridružili i Lena Pešun, Magda Dinova, Spasena Mladeova i Sande Donevski te najmlađi Danijel Tomljenović. Publiku su oduševili pjesmama Oj Vardare, Prsten mi padna, Bitola moj roden kraj, Kako što e taa čaša...

Od 1998. godine započinje intenzivno druženje sa Makedoncima iz Slovenije, iz Kranja i Ljubljane pa su uslijedila međusobna gostovanja ali i zajednički nastupi pred riječkom i slovenskom publikom u kojima su uz Ilindence nastupali Ljuben Dimkaroski i grupa "Strune".

U tom sastavu pod vodstvom Gordane Krstevske i u suradnji sa Ljubenom Dimkaroskim Makedonci se predstavljaju za Dan antifašističke borbe u RH u HKD-u na Sušaku na Svečanoj akademiji "Tatkovinata i ljubovta" i sve do 2000. godine kada vođenje folklorne skupine preuzima Lidija Đorevski. Prvi nastup održan je u Filodramatici na Redovnoj skupštini 16.04.2000. godine. Osim nastavka suradnje sa Dimkaroskim započinje vrlo intenzivna suradnja sa Makedoncima iz Zagreba te dio proba drži prof. Ivan Kačurov i njegovi sinovi. Plešu se koreografije Biljana platno beleše, Nevestinsko, Pajduško, Marino oro itd.

Svake godine se sudjeluje na Etno smotri Grada Rijeke a 2001. godine osim na Makedonskoj večeri u Hotelu Neboder koja je održana 13.01.2001. godine, MKD Ilinden se predstavio za Dane Sv. Vida, zaštitnika Grada Rijeke, sa koreografijom Vodarki pod vodstvom Lidije Đorevski koju su otplesale Sanja Polić, Frosina Marjanović, Elena Hristodulova, Lidija Božić, Milena Ristevski, Zorica Pejovska, Ivona Dunoski Mitev. U tom sastavu slavi se Ilinden na Platku, u Fužinama itd. Za Dan žena 2003. godine svakoj članici folklor obitelj Aleksovski daruje poklon i te djevojke predstavljaju Ilinden na svakoj manifestaciji.

Kod preseljenja Udruge u centar grada na adresu Matačićeva 5, organiziranje probi preuzima Ivona Dunoski Mitev te zajedno sa koreografom Baže Dođev iz Štipa formira mladu grupu koja započinje učiti najkompleksniju koreografiju "Skopsko – Na sred selo" budući da društvo raspolaže sa muškim i ženskim nošnjama točno iz tog područja Makedonije. Folklornu grupu tada čine: Sanja Polić, Aleksandra Pilčić, Milena Ristevska, Biljana Jakopović, Zorica Pejovska, Biljana Zafirova, Kristina Jurković a vodi je Ivona Dunoski Mitev

2006. godine s koreografijom Brkanje na čumata, Ilindenci se predstavljaju na otvorenju makedonskog restorana Skopski merak a postavu čine: Aleksandar Čomov, Marjan Mitev, sestre Gordana i Ivana Milčova te Viktorija i Elena Gjorgijevska, Sanja Polić, Kristina Jurković itd. U suradnji sa Makedoncima iz Pule s društvom Kočo Racin voditeljima Zikom Georgiev i Igorom Janevski, sprema se zajednička koreografija Egejski igri koju igraorci (Ilindencima se pridružuje Renata Kuzmanovska) zajednički nastupaju na Makedonskoj večeri u Kristalnoj dvorani u Opatiji. 2007. godina 13.01. tribina "Bez predrasuda " i zbor : Vančo Milčov, Jure Ružić, Aleksandar Čomov, Renata Kuzmanovska, Marija Arbanas, Slavica Čomov, Biljana Jakopović...

23. i 24.02.2007. godine dio folklorne grupe putuje u Makedoniju, Sv. Nikole na Međunarodni festival izvornog folklora narodnih pjesama i kola "Todorica 2007". Budući da su Ilindenci u sastavu: Aleksandar Čomov, Špresa Chulle, Biljana Zafirova, Sanja Polić, Elena Hristodulova i Ivona Dunoski Mitev, nastupali van konkurencije, dobili su zahvalnicu i sve riječi pohvale od gđe Rodne Veličkove – etnomuzikolog sa Instituta za folklor "Marko cepenkov" iz Skopja. U svibnju iste godine, Ilindenke su pozvane na Bal medicinara u Opatiji te se tamo predstavljaju sa koreografijom Od ova trlo, zatim u Ludbregu na 6. folklornim susretima na poziv KUD-a Anka Ošpuh a i na seminaru Osposobljavanje kadra nacionalnih manjina u Zajednici Talijana u Rijeci izvode koreografiju Skopsko – Soborski igri i pesni - Aleksandar Čomov, Marjan Mitev, Sanja Polić, Elena Hristodulova, Nensi Čargonja Košuta i Ivona Dunoski Mitev. Na Etno smotri Grada Rijeke Ilindenci su na riječkom Korzu zajedno sa Alenom Polićem izveli originalnu makedonsko – primorsku verziju pjesme Jovano Jovanke koju je Alen stopio u kastavsku pjesmu Bela nedeja, beli dan.

Na manifestaciji Kulturno stvaralaštvo nacionalnih manjina u Lisinskom u Zagrebu Makedonce su zajednički predstavili MKD Makedonija iz Splita te Ilindenci sa koreografijom Skopsko – Soborski igri i pesni i to u sastavu: Aleksandar Čomov, Sanja Polić, Biljana Zafirova, Nensi Čargonja, Ivona Dunoski te pridruženi član iz Pule Igor Janevski.

Makedonsku večer 01.12.2007. godine otvorila je mnogobrojna folklorna i pjevačka skupina u opatijskom hotelu Bellevue u sastavu: Slavica i Aleksandar Čomov, Ivona Dunoski, Biljana Zafirova, Dragana Drljača, Aleksandar Olujić, Elena Hristodulova, Kristina Jurković, Petar Košuta, Nensi Čargonja.

Demokratska zajednica Mađara u travnju 2008. godine organizirala je manifestaciju Najdraža Rijeko gdje su se predstavili i folklor i pjevači MKD Ilindena u svojim nošnjama.

Vrlo značajan događaj koji su svojim programom otvorili folklorna i pjevačka skupina Ilindena je otvorenje tj. početak nastave na makedonskom jeziku u OŠ Centar. Visoki uzvanici te ostali posjetitelji mogli su uživati u makedonskim narodnim pjesmama i četrnaestominutnoj koreografiji Žetvarka koju je članove naučila Ivona Dunoski. Tada su nastupali: Ankica i Zdrave Zafirov, Aleksandar i Slavica Čomov, Magda Dinova, Vaska Livajić, Vančo Milčov, Elena i Viktorija Gjorgijevska, Cvetanka Tomaševska, Veronika Mance, Stojanka Ivšić, Nensi Čargonja, Marjan Mitev, Kristina Jurković, Ivona Dunoski a isti članovi su obilježili i Dan Sv Kirila i Metoda iste te godine u Roču i Humu u Istri.

Za Dan nevinosti RM, Ilindence je pozvao tadašnji Ambasador RM u RH Dančo Markovski te su imali čast pred visokim uzvanicima otpjevati hrvatsku i makedonsku himnu te kroz koreografiju prikazati žetvarske običaje u Makedoniji. Koreografiju Žetvarka imali su priliku vidjeti i mnogobrojni riječani na riječkom Korzu na Etno smotri Grada Rijeke.

Na poziv KUD-a Izvor iz Viškova a povodom njihovog zaštitnika Sv Mateja tj. manifestacije Matejna, pjevačka skupina predstavila se s nekoliko pjesama a folklor je u novim Egejskim gradskim nošnjama izveo koreografiju Egejski igri.

U studenom se organizirala tradicionalna Makedonska večer koju je voga puta otvorila glazbena skupina u sastavu Jure Ružić, Marjan Mitev, Vančo Milčov i Kole od Radoviš pjesmom Niko Meandiko i folklorna skupina s koreografijom Od ova trlo.

Pred kraj godine MKD Ilinden organizirao je nekoliko humanitarnih nastupa sa folklornom i pjevačkom skupinom kod umirovljenika u Domu Kantrida, sa šticienicima doma Sv. Ana te u Domu za djecu i mladež – Oštro.

U ožujku 2009. - te godine na redovnoj Skupštini MKD-a, nastupala je i pjevačka i folklorna skupina, u Egejskim nošnjama s koreografijom Pušteno oro (kolo iz Egejskog dijela Makedonije koje označava slobodu) te je ista postava Dan Sv.Kirila i Metoda u Aleji glagoljaša u Istri.

Prvi cjelovečernji koncert MKD-a Ilinden "Svečana večer makedonskog folklor" održao se na velikoj pozornici HKD-a na Sušaku. Orkestar je činio: Jure Ružić – gitara, Marjan Mitev – harmonika, Vančo Milčov – tapan te Sandi iz grupe Let 3 – bas gitara. Pjevačka i folklorna skupina: Magda Dinova, Ankica, Biljana i Zdrave Zafirov, Slavica i Aleksandar Čomov, Manuela Zlatkova, Ivana i Gordana Milčova, Sanja Polić, Elena i Viktorija Gjorgijevska, Cece Tomaševska, Kole, Spasena i Ilija Mladenov, Kristina Jurković, Nensi Čargonja i Petar Košuta, Tereza Kolarić... Dječja folklorna skupina: Luka i Daria Polić, Marta Davčev, Jelena Prga, Hana Mehonjić, Viktorija Kalić, David Davčev, Sanja Kasumović. Izvele su se pjesme: Eleno kerko, Aber mi dojde, Što imala ksmet Stamena, Edno srce imam, Vela Luka, Trgnalo mi ludo mlado, Ne stoj Donek Donke i koreografije Skopsko, Žetvarka i Egejski igri. Cijeli program vodila je novinarka Helena Anušić obučena u makedonsku narodnu nošnju a tehničku podršku osigurao je Saša Markovski. Gosti su bili Alen Polić i KPD Kaljina, SKP Prosvjeta Pododbor Ogulin, KUD Zvir Jelenje, KUD Izvor Viškovo. Posljednju pjesmu Makedonsko devojče izveli su svi sudionici programa kao pozdrav prekrasnoj publici. Svim gostima podjeljeni su pokloni zahvale a buket cvijeća iznenadio je i organizatoricu i voditeljicu Ivonu Dunoski kojeg joj je uručio Petar Košuta u ime svih članova MKD Ilinden.

Obilježavanje Dana nezavisnosti započelo je pjevanjem himni i sa nekoliko makedonskih pjesama u izvedbi pjevačke skupine i orkestra; Jure Ružić, Marjan Mitev, Marko Serdoz, Slavica Čomov, Ankica i Zdrave Zafirov, Veronika Mance, Sanja Polić i Ivona Dunoski. Etno smotra održala se u Češkom domu u Rijeci a Ilindenci su se predstavili pjesmama Lihnida kajče veslaše, Aber mi dojde te koreografijom Egejski igri. Isti program izveden je i na Matejni, istoga dana u organizaciji KUD-a Izvor. Na festivalu " Z armonikun va Kastav" pjevale su se pjesme Zurli Treštat, Ne stoj Done Donke, Trgnalo mi ludo mlado i Bitola moj rođen kraj. Uslijedili su i humanitarni koncerti koji su bili održani i pred kraj 2008. - e godine. Veliku zadaću Ilindenci su imali u jednom danu u studenom, kada je obilježen Dan ZMRH u Samoboru te Večer nacionalnih manjina u Bjelovaru. Tada su Ilindenci pokazali što su radili cijele godine te pjesmom Zemjo moja – pečalbari rasplakala Makedonce u publici u Samoboru; cjelovečernji program vodila je Ivona Dunoski a tehničku podršku dao član Dražen Ravlić. U Bjelovaru je bogatstvo makedonske nošnje prikazano kroz pjevačku skupinu i nošnje iz Povardarja te folklornu skupinu u potpuno različitim gradskim nošnjama Egejske makedonije. Osim šarolikosti nošnji, bogatstvo je bilo i u brojnosti Ilindenaca na pozornici i složnosti da se usprkos prijednim kilometrima i odrađenom nastupu u Samoboru, trčećim korakom išlo do autobusa da bi u Bjelovaru ozarili lice svih Makedonaca u RH.

Na poziv ravnateljice Doma umirovljenika Kantrida a na zahtjev štićenika, 20.10.2009. godine održan je cjelovečernji koncert humanitarnog karaktera u kojem se osim makedonskih pjesama moglo vidjeti i nekoliko koreografija folklorne skupine, čak svaka koreografija u nošnji karakterističnoj za taj određeni teritorijalni dio Makedonije.

Makedonska večer 14.11.2009. godine održala se u Opatiji, u Hotelu Bellevue a mladi igraorci su osim raspjevanog početka večeri u različitim nošnjama, takvo raspoloženje imali do ranih jutarnjih sati i u "civilkama".

U ožujku 2010. godine prilikom otvorenja Dana makedonske kinoteke u Art kinu izvedene su pjesme Ne li ti rekov, Zemjo moja, Trgnalo mi ludo mlado i Ne stoj Done Donke. A u istom mjesecu na Skupštini MKD-a Ilinden isti sastav: Jure Ružić, Marjan Mitev, Ile i Jelena Mojčeski, Slavica i Alekandar Čomov, Ankica i Zdrave Zafirov, Magda Dinova, Gordana Milčova, Bilajan Zafirova, Sanja Polić, Andreja Dušanić, Vančo Milčov, Veronika Mance, Viktorija Gjorgijevska izvelo je osim himni HR i MK , pjesme Dafino vino crveno i Majka na Marika dumaše.

U svibnju skupine nastupaju u Tinjanu u Istri pa u Zajednici Talijana za Majčin dan. Slijedeći nastupi bili su na Etno smotri Grada Rijeke te otvorenju izložbe slikara Aleksandar Jankuloski.

2011. - ta godina započela je sa Makedonskom večeri, zatim nastup u Delnicama u Radničkom domu za Valentinovo, Skupština MKD-a Ilinden 26.03., obilježavanje Dana Sv. Kirila & Metoda u Baškoj, nastup ispred Jurandvora i crkve Sv. Lucije, održan je cjelovečernji koncert MKD Ilinden i prijatelji u HKD-u na Sušaku te se nastupalo za promociju knjige Ivone Dunoski "Neskrotljivo čuvstvo" u prostorijama MKD-a Ilinden. Pred kraj godine putovalo se u Osijek na Dan ZMRH te tradicionalno Dom u Oštrom i na Kantridi. U toj godini programi su se sastojali od slijedećih pjesama: Parahodot, Može li cveke bez voda, Ne li ti rekov, Bitola, Brala moma kapini, Ilindenska, Svečena himna za Kirila&Metoda, Molitva, Praša li Tinke a isto tako i hrvatske pjesme kao Ružo moja crvena. Koreografije koje je izvodila folklorna i dječja folklorna skupina su: Pušteno oro, Egejski igri, Pajduško oro, maleševsko, Od ova trlo, Eleno i Pirinsko.

Marjan Mitev preuzima vođenje folkora i zbora u 2012.-oj i 2013.-oj godini, u kojoj su postavljene koreografije Ovčarka i Cigančica, Maleševsko oro, pa u jednom dijelu godine folklor vodi Gordana Milčova a kasnije opet Ivona Dunoski Mitev. U nekim mjesecima je na povećanje broja igraoraca utjecalo i prijateljstvo te iste generacije igraoraca iz SKD Prosvjeta iz Rijeke. Gostovalo se u Delnicama, Ravnoj Gori, u Karlovcu, nastupali za Dan državnosti RM, za Dane Sv. Kirila i Metoda, na Viškovu za Matejnu, Etno smotri Grada Rijeke, na Viškovu na poziv SKD Prosvjeta Pododbor Viškovo itd. Te godine održano je 65 proba folklor a i 31 proba pjevačke skupine.

Nastupali su: Aleksandar Čomov, Andreja Dušanić, Gordana Milčova, Veronika Mance, Aleksandar i Bosiljka Cetinja, Elena i Viktorija Gjorgijevska, Tereza Kolarić, Sara Đurđević, Ile Mojčeski, Marjan Mitev, Robert Mihajić, Branko Škorić, Filip Maravić, Dejan Spasojević, Cvetanka Tomaševska, Sanja Polić, Jelena Prga, Ivona Dunoski Mitev.

U 2014.-oj i 2015.-oj godini i dalje se održavaju probe, nastupa se na svim manifestacijama važnim za makedonsku nacionalnu manjinu a isto tako poštuje se većinski narod te se suradnja ostvaruje i s drugim nacionalnim manjinama. Nastavljaju se i humanitarni koncerti te jednako tako tradicija postaje biti dio Ekumenskog tjedna koji se u Rijeci održava svakog siječnja.

U Rijeci i u PGŽ u makedonskoj nacionalnoj manjini je folklor, ples i pjesma oduvijek bio temeljen na ljubavi, velikom trudu i amaterizmu koji je uključujući napore svih voditelja, jer niti jedan od njih ne bavi se profesionalno folklorom, a i svih članova skupina uvijek rezultirao kvalitetnim nastupima. MKD Ilinden je osim nekoliko originalnih nošnji iz raznih krajeva Makedonije vlasnik 12 kompleta ženskih te 6 kompleta muških narodnih nošnji iz Povardarja, iz središnje Makedonije pa se većina koreografija predstavljalo u njima. U 2007. godini u suradnji sa bitolskim etnologom g. Valentinom Soklevskim, naručuju se 9 kompleta ženskih Egejskih gradskih nošnji i nadpounjavaju se određeni dijelovi muške Egejske nošnje. U skladu s tim, postavljaju se i koreografije, pjevaju se i pjesme iz Egejskih krajeva a nebrojeno puta smo imali priliku vidjeti čuđenje u očima publike kad se igraorci pojave u baš toj nošnji.

Svi koji su bili dio koraka ili nota makedonskih pjesama i ora u MKD Ilindenu, osjetili su toplinu i radost koju makedonska nacionalna manjina s ponosom predstavlja daleko od svoje "tatkovine" u multikulturalnoj Rijeci, u PGŽ i RH.

Nada i vjera u nastavak uspješnog njegovanja te očuvanja tradicije i kulture svega makedonskog je u učenicima koji pohađaju dopunsku ili izbornu nastavu na makedonskom jeziku u OŠ Centar, Prvoj hrvatskoj sušačkoj gimnaziji i studentima na Filozofskom fakultetu, te u tome da će i u četvrtoj generaciji Makedonaca tinjati makedonsko sunce.

Ivona Dunoski Mitev, prosinac 2015. godine